

Kolmonoxidhemoglobin vid rökavvänjning

Per Ohlin

Vid rökavvänjningskliniken i Lund har man följt en grupp patienter med COHb bestämningar vid första återbesöket efter en vecka och vid kurens slut efter 6 månader. Vid 6-månaders-kontrollen uppgav 39 % att de var rökfria. Av de 62 patienter som var rökfria efter 6 månader hade 44 patienter COHb under 0,8 %. Dessa fynd antydde att anamnestiska uppgifter inte enbart är tillfyllest vid utvärdering av rökavvänjningsmetodiken.

Per Ohlin är docent vid Klin fys avd, Lasarettet, Lund.

Den endogena kolmonoxidproduktionen ger en liten mängd kolmonoxidhemoglobin (COHb, normalt klart under 1 %). Hos rökare finner man förhöjda COHb-värden, i extrema fall upp mot 15 %. För att få en objektiv värdering av resultatet vid rökavvänjningskliniken i Lund har vi följt en grupp patienter med COHb-bestämningar vid första återbesöket efter 1 vecka och vid kurens slut efter 6 månader.

Tvåhundraåttiosju konsekutiva patienter ingår i materialet. Av dessa har hittills 157 patienter återkommit för 6-månaders-kontrollen. Patienternas rökvanor har fortlöpande registrerats under "kuren". COHb har bestämts med gaskromatografisk metodik. Patienterna har ej varit medvetna om att COHb-analys utförts.

1-veckas-kontrollen

Ettihundraåttiofyra patienter (64 %) var rökfria. Flertalet av dess patienter (134 patienter eller 73 %) hade COHb 0,3—0,8% med en "topp" vid 0,4—0,5 %. Anmärkningsvärt nog hade 50 anamnestiskt rökfria patienter förhöjda COHb-värden, i några fall ända upp till 6,5 %.

Av de 103 patienter som inte var rökfria efter 1 vecka, hade 93 patienter (90 %) COHb överstigande 0,8 %. Rökanamnesen gav vid handen, att COHb som väntat var högre, ju kortare det rökfria intervallet var, och ju större den rökta mängden under det sista dygnet var.

6-månaders-kontrollen

Sextiotvå patienter (39 %) uppgav att de var rökfria vid denna kontroll (se tabell 1). I överensstämmelse med tidigare erfarenheter fann vi, att flertalet av dessa "lyckade fall" (54 patienter eller 87%) tillhörde den grupp som var rökfri redan under den första veckan. Av de 62 patienter som var rökfria efter 6 månader, hade 44 patienter (71 %) COHb under 0,8 %; återigen fann vi en betydande grupp (18 patienter) som trots anamnestisk rökfrihet hade förhöjda COHb-värden.

Anledningen till att 25—30 % av patienterna

Tabell 1. COHb och "rökläge" efter 1 vecka och efter 6 månader hos 157 patienter under rökavvänjning.

COHb %	Rökläge 6 månader		Rökläge 1 vecka			
	Rökfri	Rökfri/Ej rökfri	Rökfri	COHb < 0,8	COHb 0,8—2	COHb > 2
< 0,8	68/8	46/1	39/1	1/0	6/0	22/7
0,8—2	11/14	5/3	0/2	1/0	4/1	6/11
> 2	12/44	3/4	0/2	1/1	2/1	9/40
Antal	91/66	54/8	39/5	3/1	12/2	37/58
Totalantal	157	62	44	4	14	95

vid 1-veckas- och 6-månaders-kontrollen hade förhöjda COHb-värden trots uppgiven rökfrihet är inte klar. I ett försök att klarlägga detta har vi tagit förnyad kontakt med de 18 patienter som var "rökfria" med förhöjda COHb-värden vid 6-månaders-kontrollen. Vid denna efterkontroll erkände 7 patienter att de lämnat felaktig anamnes, och att de ej var rökfria vid 6-månaders-kontrollen. Elva patienter förnekade återigen rökning; de erbjöds att återkomma för ny blodprovskontroll, varvid de informerades om syftet med blodprovet. Sex av dessa 11 patienter har infunnit sig för förnyad kontroll — härvid visade blodprovet i samtliga fall COHb under 0,8 %. Utfallet av denna efterkontroll gör det ytterst sannolikt att det är rök-

ning, som förklarar de höga COHb-värdena hos dessa patienter — trots anamnesen. Dessa fynd antyder, att anamnestiska uppgifter enbart inte är tillfyllest vid utvärdering av en rökavvänjningsmetod. I vår aktuella undersökning var 39 % anamnestiskt "lyckade fall" vid 6-månaders-kontrollen, medan "bara" 28 % var anamnestiskt "lyckade" med normalt COHb.

Förhöjt COHb vid 1-veckas-kontrollen var liktydigt med dålig prognos. Av de totalt 81 patienter som hade COHb över 0,8 % efter 1 vecka var bara 4 patienter (5 %) rökfria med normalt COHb efter 6 månader. Å andra sidan var 40 "lyckade fall" (53 %) att finna bland 76 patienter med normalt COHb efter 1 vecka.

Glöm ej förnya prenumerationen på

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

För att förhindra avbrott i distributionen är vi tacksamma för omgående meddelande.

Pris för helår . . . . . kr 45:—

Kollektivprenumeration
(minst 25 ex pren. direkt
hos redaktionen) . . . . . kr 40:—

Studentprenumeration — kr 25:—

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Fack, 104 01 Stockholm 60
Tel 08/83 20 83, 87 34 91
Postgiro 1179-1

Socialmedicinsk tidskrifts temanummer

Sjuksköterskan och den öppna vården

nr 3/1974 pris kr 7:—+moms,
rabatt vid upplagor från 25 ex.

Barnmisshandel

nr 8—9/1974 pris kr 4:—+moms.

Socialmedicinsk tidskrift, Fack, 104 01
Stockholm 60. Tel. 08/83 20 83, 87 43 91